

Kibertəhlükəsizlik qanun layihəsi qəbul edilib

Fərdi məlumatların qorunması, şəxsi həyatın toxunulmazlığı və ifadə azadlığında ciddi məhdudiyyətlərə və özbaşına tətbiqlərə təklif edilən Kibertəhlükəsizlik qanun layihəsi Türkiyə Böyük Millət Məclisinin Baş Assambleyası tərəfindən 246 səsle qəbul edilib.

Qanunda "Hostinq", "Prezident", "İnformasiya sistemləri", "Kritik infrastruktur", "Kritik ictimai xidmət", "Kibertəhlükəsizlik", "Kiber insident", "Kiberhücum", "Kiber təhdid", "Kiber təhlükə kəşfiyyatı", "Kiber təhdid kəşfiyyatı", "Mütəxəssis" və "Məlumat"

kimi terminlər müəyyən edilib. Kibertəhlükəsizlik milli təhlükəsizliyin tərkib hissəsi hesab olunacaq. Əsas məqsəd kritik infrastruktur və informasiya sistemlərini qorumaq və təhlükəsiz kibernəfəs yaratmaqdır.

Müəyyən edilmiş səlahiyyətlər çərçivəsində əldə edilmiş şəxsi məlumatlar və kommersiya sirləri bu məlumatlara girişi tələb edən səbəblər aradan qaldırıldıqda silinəcək, məhv ediləcək və ya ex officio anonimləşdiriləcək.

Xatırladaq ki, bu ilin yanvar ayında Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın imzaladığı fərmana əsasən Prezident Aparatına bağlı publik hüquqi şəxs statusu-

na malik və xüsusi büdcəli Kibertəhlükəsizlik İdarəsi yaradılıb. İdarənin vəzifə və səlahiyyətləri Kibertəhlükəsizlik qanunu ilə müəyyən edilib. Bundan əlavə, Kibertəhlükəsizlik Şurası da yaradılıb. Kibertəhlükəsizlik Şurasına kiber dünyada Türkiyə Respublikasının milli gücünü təşkil edən bütün ünsürlərə qarşı mövcud və potensial daxili və xarici təhdidləri aşkar edib aradan qaldırmaq, kiber insidentlərin mümkün təsirlərini azaltmaq üçün prinsipləri müəyyən etmək, ictimai qurum və təşkilatları, dövlət qurumu statusuna malik peşə təşkilatlarını, hüquqi şəxs statusuna malik fiziki və hüquqi şəxs-

ləri və təşkilatları qorumaq, kiberhücumlara və siyasətin müəyyənləşdirilməsinə, ölkə təhlükəsizliyinə və siyasətinə qarşı gücləndirmə üçün lazımi tədbirlər görmək səlahiyyəti verilib.

Kibertəhlükəsizlik Şurasının tərkibinə prezident, vitse-prezident, ədliyyə, xarici işlər, daxili işlər, milli müdafiə, sənaye və texnologiya, nəqliyyat və infrastruktur nazirləri, Milli Təhlükəsizlik Şurasının baş katibi, Milli Kəşfiyyat Təşkilatının prezidenti, Müdafiə Sənayesi və Securityber-in prezidenti daxildir. Bu sahədə ekspertlər onların rəylərindən yararlanmaq üçün komissiya və işçi qruplarının iclaslarına da dövlət olunacaqlar.

Kibertəhlükəsizlik Şurasının əsas vəzifələri kibertəhlükəsizliklə bağlı siyasətlər, strategiyalar, fəaliyyət planları və digər tənzimləyici prosedurlarla bağlı qərarlar qəbul etmək və alınan qərarların hamısından və ya bir hissəsindən azad ediləcək qurum və təşkilatları müəyyən etməkdən ibarətdir. Həmçinin kibertəhlükəsizlik sahəsində təşviq ediləcək prioritet sahələri müəyyən etmək və kibertəhlükəsizlik sahəsində insan resurslarının inkişafı ilə bağlı qərarlar qəbul etmək, kritik

infrastruktur sektorlarını müəyyən etmək, ictimai qurum və təşkilatlar arasında yarana biləcək mübahisələrə dair qərarlar qəbul etməkdir.

Kibertəhlükəsizliyin təmin edilməsinə yönəlmiş işlərdə ilk növbədə yerli və milli məhsullara üstünlük veriləcək. Bütün dövlət qurumları və təşkilatları, o cümlədən fiziki və hüquqi şəxslər kibertəhlükəsizlik siyasəti və strategiyalarının həyata keçirilməsinə və kiberhücumların qarşısının alınması və ya təsirinin azaldılması üçün lazımi tədbirlərin görülməsinə görə məsuliyyət daşıyacaqlar. Kibertəhlükəsizlik proseslərinin icrasında cavabdehlik vacib olacaq.

Rəyasət heyətinin ehtiyacları çərçivəsində xaricdən idxal və ya qrant yolu ilə təmin ediləcək hər cür material və ya xidmət səbəbi ilə həyata keçiriləcək əməliyyatlar və xarici mənbələrdən pulsuz olaraq alınan yardım materialları gömrük rüsumlarından, fondlardan, ödənişlərdən və bu əməliyyatlar üçün hazırlanan kağızlar möhür vergisindən azad olunaçaq.

Kibertəhlükəsizlik siyasəti və strategiya davamlı inkişaf yanaşması ilə həyata keçiriləcək və ix-

tasalı insan resurslarının imkan və potensialının artırılması səyləri təşviq ediləcək.

Məqsəd kibertəhlükəsizlik mədəniyyətini bütün cəmiyyətə yaymaq olacaq. Qanunun aliliyi, əsas insan hüquq və azadlıqları və şəxsi həyatın toxunulmazlığının qorunması prinsipləri fundamental prinsiplər kimi qəbul ediləcək.

Onu da qeyd edək ki, kiberməkanla məlumat sızmasının olmadığını bildiyi halda kibertəhlükəsizliklə bağlı məlumat sızması olduğunu iddia edərək yalan məzmun yaradan və ya bu məqsədlə ictimaiyyətdə təşviş, qorxu və çaxnaşma yaratmaq, təşkilat və ya şəxsləri hədəfə almaq məqsədilə bu cür məzmun yayyan şəxslər iki ildən beş ilədək həbs cəzası alacaqlar.

Həmçinin səlahiyyətli və müfəttişlər tərəfindən tələb olunan məlumatları, sənədləri, proqram təminatı, məlumat və texniki vasitələri təqdim etməyən və ya onların əldə edilməsinə mane olan şəxslər 1 ildən 3 ilədək müddətə azadlıqdan məhrumetmə və 500 gündən 1500 günədək məhkəmə cəriməsi ilə cəzalandırılacaqlar.

Sirr saxlamaq öhdəliyinə əməl

etməyənlər, yaxud vəzifələrindən və səlahiyyətlərindən sui-istifadə edənlər 4 ildən 8 ilədək müddətə azadlıqdan məhrum ediləcəklər.

İnformasiya sistemlərindən istifadə etməklə xidmətlər göstərən, məlumat toplayan, xidmət göstərdikləri sahələrdə aşkar etdikləri zəifliklər və ya kiber insidentlər barədə prezidentə dərhal məlumat verməyənlər, xidmət göstərə bilməyən kibertəhlükəsizlik mütəxəssisləri 1 milyon lirədən 10 milyon lirəyə qədər cərimələnəcəklər.

Türkiyə Respublikasının milli gücünü təşkil edənlərə kiberhücumlar həyata keçirənlər və ya bu hücum nəticəsində əldə edilən hər hansı məlumatı kiberməkanla saxlayanlar, daha ağır cəza tələb edən başqa bir cinayət təşkil etmədikdə 8 ildən 12 ilədək həbs cəzası alacaqlar. Bu hücum nəticəsində əldə edilən hər hansı məlumatı kiberməkanla yayyan, başqa yere göndərən və ya satışa çıxaran şəxslərin isə 10 ildən 15 ilədək həbs cəzası alacaqları bildirilir.

Esmira YAZKAN ASLANOVA,
"Respublika" qəzetinin
Türkiyə üzrə müxbiri.